

Oversigt over alle anbefalinger lavet til konferencer om børn og unge i Grønland fra 2000 til 2008

Meeqqavut 2000

Sted Aasiaat – 2000

Anbefalinger:

Organisering af projekter:

- Steder hvor man kunne henvende sig ønskedes organiseret og det bliver foreslået, at Aasiaat på landsbasis skal være stedet man henvendte sig til, idet initiativerne blev meget synlige i Aasiaat og erfaringerne er store i forbindelse med projekter
- Fornødne kurser og opbakning til behandlerne der arbejder med seksuelt misbrugte børn – ellers kan arbejdet gå i stå.
- Koordinatorens rolle og egenskaber:
 - skal kun varetage én opgave – arbejdet med seksuelt misbrugte børn
 - Hvis initiativerne skal køres under trygge forhold og skal være til hjælp, bør medarbejdergruppen som har med familiebehandling at gøre udvides.
 - Socialkontorerne bør have en medarbejder som misbrugsofre kan henvende sig til og som kan uddelegere opgaver til sin medarbejdergruppe.
 - Der skal være mulighed for at koordinatoren kan træffes på bestemte tidspunkter.
- Hvad skal koordinatoren bruges til, og er denne nødvendig at have?
 - Hvis initiativerne skal udføres uden at gå i stå bør der være en koordinator. De lokale medarbejdere bør have en at henvende sig til. Koordinatorens berøringsflade skal gælde samtlige medarbejderne, og skal sørge for at der holdes møder. Han skal holde opsyn med om aftaler bliver overholdt, og skal sørge for at kurser af medarbejderne skal afholdes kontinuerligt.
 - indeholder koordinatorens arbejde, og hvad skal indholdet være? Koordinatoren skal være referent i vigtige møder, som skal tilsende myndighederne mødereferat. Koordinatoren skal være bevidst om sine opgaver, og der skal ske en løbende prioritering af opgaver. Koordinatoren skal løbende være med til kurser, da han fortsat skal kunne yde rådgivning og være sparringpartner.

- Det er vigtigt at have afgrænset projektet før dettes start, herunder hvor længe projektet skal køre.
- Det er yderst vigtigt at vide hvilke kampagner der skal opstartes, og hvilke støttegrupper til forældre som skal opstartes, ligesom det er vigtigt, at koordinatoren har en socialrelateret uddannelse, og skal være loyal overfor projektet.
- Aktiviteterne skal tage højde for klienter, fordi aktiviteterne skal fremme klienten menneskeligt, og bør være udviklende både psykisk og fysisk.
- Det samarbejde forskellige instanser indgår, skal være tæt, og skal veksle erfaringer. Ved afslutning af et projekt, er det vigtigt, at arbejdet afsluttes på en god måde, således man uden bekymring kan optage nye opgaver. Medarbejderkurser som man synes er vigtige skal altid være en mulighed.

Uddannelse af ressourcepersoner:

- Nødvendigt med en koordinator og støtte – f.eks. via supervision til de ansatte der arbejder med seksuelt misbrug
- Det anbefales, at medarbejdere i børneinstitutioner (vuggestuer, børnehaver etc.) også får oplæring og supervision.

Skolens rolle i forbindelse med opdagelsen af seksuelt misbrug:

- oplysning til lærerne om arbejdsmetoder og retningslinjer, så lærerne ikke er i tvivl om hvad der skal gøres – da er stor forskel på byer og bygder og derfor efterlyses bestemte arbejdsmetoder.

De sociale myndigheders ansvar og forpligtigelse:

- Offentlige instanser (fx sundhedsvæsen, politi etc.) skal gøre sig bevidste om deres pligter – eller svært at bestemme hvem der skal varetage hvilke opgaver. Arbejdet skal organiseres.
- Oplysning om lovgivningen for at forstå lovgivningens krav og om hvordan vi skal beskytte børnene.
- Samarbejde mellem socialmedarbejdere og forebyggelseskonsulenter

Retsvæsenets rolle ved konstatering af overgreb:

- Uddannede medarbejdere skal foretage samtaler med forurettede og forældre.
- Arbejdet fokus på den forurettede – rigtigt godt, men ofte glemmes den resterende familie.
- Afhøringer af børn for voldsomme – de skal ske på barnets betingelser.
- Afhøringer skal strammes op – og for barnets skyld skal afhøringer indspilles på video – så barnet ikke behøves at være i samme rum som misbrugeren eller forældrene.

Samtale med det seksuelt misbrugte barn:

- Barnet skal kunne have tillid og åbne sig, og når barnet får opmærksomhed vil behandlingen ikke gå i stå. Det blev bemærket, at nogle myndighedsinstanser ikke er rede til at modtage sådan en sag, hvis medarbejderne var i tvivl.
- Behandlingen skal udføres på det niveau hvor barnet befinder sig i. Man skal være opmærksom på ikke at fratage forældrene ansvaret. Viderebringelse skal ske efter accept af klient og forældre. Man må ikke love noget som man ikke kan opfylde.
- Arbejdet skal udføres med reelle hensigter. En medarbejder må ikke være alene om arbejdet. Tålmodighed og evne til at lytte skal være tilstede. Man skal have mulighed for at have samtaler, herunder have mulighed for at give hinanden inspiration. Man skal vide hvortil man skal overdrage sagen.
- Værktøj i forbindelse med arbejdet kan være, kurser, nedsætte en hurtigtarbejdende gruppe, og have et tværfagligt samarbejde. Medarbejderne skal være personlig rustet til at kunne løfte opgaven, og for at undgå at tage arbejdet med hjem, skal supervision ske på faste tidspunkter.
- Samtalerne skal være tidsbegrænsede, og når behandlingen er overstået skal man kunne give klienten et tilbud om at deltage i en gruppe. Klienten skal befinde sig i et rum som de er trygge ved, eksempelvis på en skole.
- Tavshedspligten skal overholdes, og der skal være vilje til arbejdet blandt medarbejderne. Under behandling af dette emne kom det frem, at samtalemeterne er forskelligartede på kysten, hvor nogle fører samtalen efter pjecer, og man mærker, at en grundig organisering kan være nødvendig nogle steder. Det blev nævnt, at initiativerne sker ukoordineret nogle steder, hvor samarbejde ikke findes. Til sidst blev det nævnt, at de centrale myndigheder må bevilge midler til formålet.

Hvilke behov skal der tilgodeses, når man arbejder med seksuelt misbrugte børn?

- Man har fundet ud af, at lærere kommer i tvivl, når de opdager et misbrug. Det foreslås

at udarbejde ensartede regelsæt, men at de lokale forhold tages med i betragtningen. Det understreges, at medarbejderne ikke har ansvar overfor forældre, da det er socialkontorerne som skal yde service overfor dem.

- Der er i Aasiaat etableret selvhjælpsgruppe blandt forældre, hvor andre forældre kan henvende sig via en kontaktperson. Hjælpen til forældre har været mangelfuld, derfor foreslås, at der ansættes en medarbejder som kan tage sig af familier.
- Da det skaber tvivl, i forbindelse med meddelelse om seksuelt misbrug, foreslås derfor, at der på landsbasis oprettes en arbejdsgruppe for udarbejdelse af retningslinjer for arbejdet.

Metoder i samtale, udførelse og evaluering:

- Der skal føres oplysning om metoder ved samtaler med seksuelt misbrugte børn. Som forebyggelsesindsatser kan benyttes, teater, medier som aviser og andet. Uddannede pædagoger kan oplære ufaglærte omkring arbejdet med seksuelt misbrugte børn, ligesom løbende kurser er nødvendige.
- Man er enig i det der blev nævnt ved en tidligere lejlighed, at børnene skal aktiveres. Børn der er udsat for omsorgssvigt fra forældrenes side har større risiko for at blive misbrugt, og det blev nævnt, at svage familier skal støttes, ligesom oplysning om deres ansvar skal oplyses. Der kom flere forslag om aktivering af omsorgssvigtede børn, i den forbindelse kom der kritik af at bingospil sker for ofte, og bør afskaffes, og det blev indstillet at forebyggelse skal intensiveres. Borgeres oplysningspligt om misbrug skal oplyses eksempelvis via TV og andre medier.
- Paaringa, som allerede er opstartet i nogle byer, ønskes udbredt til andre byer. Krisecentrene er dog allerede i gang med dette arbejde.
- Ifm. med opstart af Den gode Skole vil det være passende at et familiefag også opstartes, ligesom man tænker på at starte et værested for unge som snart bliver forældre, måske noget der ligner en efterskole eller en højskole.
- Til sidst blev det nævnt, at den traditionelle omsorg i samfundet er ved at gå tabt, hvorfor det er nødvendigt at opstarte samtalegrupper i en medarbejdergruppe.

Processen omkring at skulle afvikle projektet:

- Overfor skal klienterne man oplyse, at arbejdet er tidsbegrænset. Men klienten skal hele tiden vide, at denne har andre steder at rette sin henvendelse til, og at man i den forbindelse oplyser klienten om hvilke mulighed denne har.
- Klienten skal ikke have tvivl om hvem og hvor denne skal rette sin henvendelse til. Der kan opstå tvivl hos medarbejderen efter endt behandling, og det er derfor vigtigt for denne at vide, hvor klienten vil være i fremtiden og her kan supervision bruges.
- Arbejdet i døgninstitutionerne skal have klare retningslinjer, idet det ved placering af børn ikke oplyses hvorfor barnet er placeret der.

Myndighedernes samarbejde omkring den seksuelt misbrugtes behandling:

- Der skal være klare retningslinier for sagsbehandling i de enkelte kommuner, og spørgsmålet skal forelægges politikerne.
- Der skal være flere behandlere, ligesom der skal være flere medarbejdere generelt. Bestemte projekter kræver, at alle de implicerede medarbejder får ens oplæring, idet nogle kan føle sig ladt i stikken.
- I dag får krænkeren ingen behandling, da der ikke findes nogen som kan varetage dette arbejde. Hvis forebyggelse skal lykkes er det nødvendigt, at de får behandling, og foranstaltningen for misbrugeren er for kort tid. Når misbrugeren kommer tilbage til byen, er det ikke betryggende for barnet.

Sundhedsvæsenets rolle når der konstateres overgreb:

- Sundhedsvæsenets undersøgelser af seksuelt misbrug sker på baggrund af love som er udstedt af Justitsministeriet. Det indstilles, at lovene tilpasses til grønlandske forhold og skal rettes således så barnet kommer i centrum. Barnet skal føle, at nogen beskytter det, og derfor må have tillid til undersøgeren, og undersøgeren skal have deres arbejdstøj på. Der ønskes at kun få blander sig i det øjeblik barnet begynder at fortælle om misbruget, da politiets, sundhedsvæsenets og de sociale myndigheders samtidige deltagelse i undersøgelse kan være belastende for barnet.
- For at hjælpe barnet bør undersøgelsen foretages af personer som barnet nærer tillid til. Opgaven kan være belastende, derfor er det nødvendigt, at behandlerne kan tale om

forholdene indenfor tavshedspligtens rammer. Det er ligeledes nødvendigt at kunne få faglig rådgivning. Der bør være personer i byer og bygder som man kan henvende sig til, ligesom de pågældende må gå kontinuerligt på kurser.

- I tilfælde af undersøgelser om misbrug af et barn skal dette ske ud fra barnets ønsker, ligesom vi mener, at stedet hvor undersøgelsen skal foregå skal være så hjemlig som muligt. Det anbefales, at man ikke undersøger barnet helt nøgen, når misbruget er sket kort forinden.

"Nye veje" Konference om omsorgen for børn og unge, Sisimiut, juni 2000

HVAD SKAL DER TIL FOR AT VENDE UDVIKLINGEN?

Anbefalinger:

Temagruppe 1. Kommunal børne- og unge politik.

- indsats overfor hashmisbrug

Temagruppe 2. Frivilligt socialt arbejde.

- hvis der organiseres/ igangsættes socialt arbejde med frivilligt arbejde – skal der kunne tilbydes uddannelse i form af kurser, supervision mm.
- Frivillige medarbejdere skal interviewes grundigt om egne forventninger og motiver, inden de begynder på arbejdet.
- Det er nødvendigt at adskille privat frivilligt socialt arbejde fra det offentlige sociale arbejde.
- Eksempler og forslag til: Frivilligt arbejde på børn- og ungeområdet:
 - Sport har også en social dimension (f.eks. fodboldskoler)
 - Åben rådgivning (f.eks. På skoler og andre steder)
 - Selvmordsforebyggelse
 - Arrangere ture for børn, der ikke har feriemuligheder på anden vis (evt. i samarbejde med SSPK)
 - "Åbne hjem" for børn og unge på døgninstitution eller i familiepleje.

Temagruppe 3. Sociallovgivningen inden for børn og ungeområdet.

- færre koordinerende instanser
- mere fleksible systemer
- mere uddannet arbejdskraft
- større kontinuitet pt. manglede pga. stor personaleudskiftning
- løn- og arbejdsforhold skal gøre tidssvarende
- der efterlyses vedvarende og systematiseret kursus- og efteruddannelses tilbud
- pt. Er lovgivningen baseret på forhold udefra – mangle på viden og for få krav til borgene og for få krav til borgerne og arbejdspladserne, er en del af barriererne.
 - en løsning kunne være effektivisering af efterværn samt ansættelser af psykologer.
- der skal være mere smidigt tværfagligt
- der skal være større konsekvenser for omsorgssvigtende forældre
- vedvarende og systematiseret kursus- og efteruddannelses tilbud
- ændret holdning til omsorgen af ens børn og stramning af den gældende lovgivning.
- Politikerne er gode til at sætte mål, men målene bør suppleres med målbare og opnåelige delmål.

Temagruppe 4. Daginstitutionerne.

- Først omkring vores holdninger vedrørende Landstingsforordning nr.9 af 30.oktober 1992, der handler om meldingspligt - alle medarbejdere i daginstitutioner - om de er uddannede eller ikke uddannede, skal have en viden om denne forordning. Vi mener også, at man som medarbejder skal vide, hvem kontaktpersonerne er, når der er børn, der skal meldes. Sagerne kan være meget forskellige og det er hverken tilfredsstillende eller betryggende at blive stillet om til mange forskellige ved en henvendelse.
- En forbedring af et teamarbejde vil betyde en bedre indsats for børn på alle områder. Man kan nævne: Når en institution opdager et barn med behov for hjælp, er det vigtigt, at arbejdet kan fortsætte, når barnet bliver overflyttet til en anden institution, så man ikke skal starte forfra hver gang. Her er det vigtigt, at institutionerne værner om deres gensidige orienteringsmøder.
- Vi mener også, at det er yderst vigtigt for et barn med behov for hjælp, at der er en fast kontaktperson, som man kan stole på. En kontaktperson, der afsætter tid, har respekt for sit

arbejde og som man kan have tillid til. Vi ved, at mange forældre ikke har kapacitet til at opfylde barnets behov på disse områder.

- Vi mener også, at det er vigtigt at have en fælles målsætning for arbejdet, som skal være gældende for samtlige institutioner og som skal stå i cirkulære 176. På den måde kan vi undgå alt for forskellige retningslinier i børneinstitutionerne, ligesom man kan undgå at have for forskellige målsætninger og opdragelsesmetoder.
- Hvis man vil opnå bedre samarbejde med forældrene, er det vigtigt at rådføre sig med dem og at de får medbestemmelse. Det er vigtigt at have tid til forældrenes henvendelser. Vi vil endnu engang gøre opmærksom på, hvor vigtigt det er at give muligheder og have åbenhed i arbejdet, fordi denne arbejdsform giver det bedste resultat.
- Det er også vigtigt at have gode arbejdsvilkår for de ansatte og have arbejdskraft nok på området.

Temagruppe 5. Døgninstitutionerne.

- der skal ikke være aldersbegrænsning, så man slipper for bare at overgive de unge til andre, når de er fyldt 18 år. Vi havde også en diskussion om den alt for spredte alder i samme institution, nemlig 0-18 år, som man burde gøre noget ved i fremtiden.
- Samarbejde mellem Hjemmestyre ejede døgninstitutioner og kommunen ud fra kommunens behov - de samarbejdsproblemer, der opstår nu, forsinker hastesager om anbringelser.
- generel diskussion om lønforhold for de ansatte. På grund af mangel på uddannet arbejdskraft på døgninstitutionsområdet, bruger man tilkaldt arbejdskraft med den konsekvens, at sprogbarriererne opstår. I arbejdsgruppen mener vi, at man skal gøre en indsats for at få grønlandsk arbejdskraft. Eksempelvis kan man bruge ikke uddannet arbejdskraft, men som har sans for dette arbejde. Så kan man tilbyde løbende kurser, der er tilpasset behovet. Vi mener også, at det er nødvendigt at tilbyde en passende løn som andre pædagoger, fordi det er et krævende arbejde, der stiller mange krav til medarbejderne. Vi ønsker at fremhæve, at sproget har en afgørende betydning i dette arbejde.

Temagruppe 6. Hjælp til socialt belastede familier.

- Vi kunne ønske os, at der blev fokuseret meget mere på tværfaglighed, forstået på den måde, at det, vi ville gøre i arbejdet med børnene og deres familier, ville blive meget mere effektivt,

hvis sagsbehandlere i det sociale system, i sundhedsvæsenet, hos politiet og i andre relevante sektorer, behandlede sagerne ud fra den samme baggrundsviden.

- Derudover er det ønskværdigt, at man laver uddannelsesmiljøer, hvor de forskellige grene taler sammen. Det er vigtigt, at man taler samme fagsprog. Derfor mener vi, at uddannelserne skal samles under samme tag, også for at nedbryde de traditionelle fagbarrierer.
- Økonomi: Hvis man sammenligner med de fleste andre lande, så koster det under det halve "at køre butikken" her i landet. Det er ikke, fordi vi skal fordoble bevillingerne, men det kunne være godt, at man ikke skal bruge den pædagogiske arbejdskraft til at skrive hundredvis af ansøgninger til kommuner og fonde, hver gang de etablerede institutioner skal lave et projekt, som er uden for den daglige drift.
- Der er stor mangel på ungdomspladser til unge fra 13 år og opefter. Vi mener, at det vil være til gavn, hvis man opretter ungdomshytter i lighed med de tidligere "ungboer".
- Vi mener også, at det vil være godt at have en efterskole i Grønland for de unge i de grå zoner - med grå zoner mener vi, de børn, der går i 9.klasser og opefter, som ikke får det store udbytte af skolegangen, men forhåbentlig kan genoptage skolegangen med succes efter et år på efterskole.

Temagruppe 7. Videnscenter / barndomsforskning

Ud fra en erkendelse af at der er et generelt behov for indsamling og systematisering af allerede eksisterende viden om børns vilkår i Grønland, både blandt politikere, praktikere, studerende og forskere, er gruppen nået frem til følgende forslag:

Etablering af et egentligt videnscenter for/om børns vilkår.

Som indledning til denne etablering, foreslår gruppen, at der skal nedsættes en projektgruppe bestående af repræsentanter for de tre direktorater, Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked, Direktoratet for Sundhed og Miljø, Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Undervisning og Forskning og repræsentanter fra Landsbiblioteket og eventuelt sammen med biblioteket fra Ilisimatusarfik og Jette Eistrup fra Ilisimatusarfik.

Opgaverne for denne projektgruppe skal være at forberede etableringen af videnscenter/et dokumentationscenter om børns vilkår. Målet skal være at indsamle statistik, allerede eksisterende undersøgelser og rapporter, forskningsresultater, der omhandler børn i Grønland, og gøre denne viden tilgængelig for andre; studerende, politikere og andre interesserede. På sigt

at tilknytte forskere og ph.d.-studerende, der kan løse konkrete opgave. Ajourføre oplysninger og emner, der er relevant for Grønland.

Et delmål vil være at systematisere disse informationer, oprette et biblioteks- og arkivsystem, etablere procedurer for fortsat tilgang af data og lave regler og praksis for udlån.

For at kunne etablere et sådant videnscenter/dokumentationscenter må man søge mulighederne for at ansætte en projektkoordinator, som skal definere relevante problemstillinger og dels finde et fysisk sted for videnscentret og finde økonomiske midler til projektet.

Parallelt med etableringen af denne projektgruppe med ovennævnte mål og delmål, foreslår gruppen, at der bliver taget kontakt med Grønlands Statistik hurtigst muligt med en forespørgsel om, hvorvidt de er i stand til at lave en statistik, der tager barnet som udgangspunkt. Til denne kontakt har vi foreslået repræsentanter fra Socialdirektoratet, Sundhedsdirektoratet og Uddannelsesdirektoratet og undertegnede, som er Jette Eistrup fra Ilisimatusarfik.

Da etableringen af dette videnscenter vil være til gavn for de tre direktorater, der er tilstede ved denne konference, inviterer gruppen hermed disse tre direktorater til at løfte denne opgave.

Dersom hele ideen om en forskerpark én dag vil blive en realitet, må landsbiblioteket, Ilisimatusarfik, Grønlands Statistik og andre institutioner blive samlet under samme tag. Planerne om et pædagogisk forskningsmiljø med Inerisaavik er på trapperne, som et fri-institut i relation til Ilisimatusarfik, hvilket vil forbedre mulighederne for en samlet tilgængelig viden om børns vilkår og de deraf affødte nye betingelser for en politisk beslutningstagen på dette væsentlige niveau. Dyberegående forskning i fremtiden vil stå stærkt til gavn for børnene og hele samfundet. Vi beder derfor deltagerne i denne konference om at anbefale og billige iværksættelsen af dette skridt.

Ressourcestærke familier

Konference i Sisimiut den 3.-6. juni 2008

Workshops – anbefalinger :

Workshop 1. MIPI statistisk materiale om børn og unge

1. Forskning/evaluering: Fortsat forskning er vigtig!

- Forud for offentliggørelse bør foreligge en formidlingsstrategi, som differentierer efter målgrupper,
- Gerne anbefalinger til handlinger
- Opfølgning sikres med debat blandt befolkningen og fagfolk

2. Vidensdeling! Gode projekter indsendes og samles på www.mipi.gl

3. Restgrupper, bogligt svage unge, der kommer i det sociale system/handicappede

- Undersøg, hvor mange det drejer sig om
- Opret multiværksteder, som kan høre under Piareersarfiit
- Hver enkelt skal have individuel handlings- revalideringsplan
- Kompetence og personlig udviklingskurser
- Praktikplads og kollegiepladsgaranti (også til de der uddanner sig i hjemby)
- Rådgivningsmuligheder
- Obligatorisk lejr tur

4. Skoler, uddannelser & handicap

- Unge med usynlige handicaps. Størrelsen af gruppen bør kortlægges
- Rådgivning/vejledning fra 13 år og opefter
- Afdæk antal elever, der dropper ud af skolesystemet før det fyldte 18 år
- Afdæk, hvorfor behov for efterskole er så stort
- Undersøg mønsterbrydere, hvordan har de nået til i dag
- Synliggør hvor mange der går videre i uddannelsessystemet og på hvilke uddannelser

- Synliggør uddannelses- og støttemuligheder for handicappede; kontaktsteder og personer
- Undersøg hvor mange skoleelever, der har fået vejledning af skolerådgiver
- Atuarfitsialak bør have et område om vejledning. Antal vejledere i Grønland – folkeskoler, Piareersarfiit, gymnasierne, efterskoler, højskoler
- Undersøg, hvad unge, som ikke er i uddannelse, laver efter folkeskolen

5. Daginstitutioner

- Målinger af daginstitutioners kvalitet
- Politiske beslutninger (på kommunalt og landsplan) bør tages på forskningsbaseret grundlag
- Samlede retningslinjer/lov for, hvad en daginstitution skal kunne tilbyde barnet/familien
- Udarbejd status – hvor er vi? Hvad findes af undersøgelser?

Workshop 2. Samarbejde forældre/plejeforældre set fra socialforvaltningens side

- Plejeforældrekursus inden man godkender den som plejefamilie/forældre

Der ligger vægt på egnethed hos evt. kommende plejeforælder under disse kursus forberedelse ikke bare kursus afholdelse for plejefamilier som er godkendte

- Matching mellem plejeforældre og barnet skal sikres.
- Vigtigt at oplyse omkring barnets historie
- Vigtigt at høre og føre samtale med barnet inden evt. hjemgivelse
- Vigtigt at forberede grundigt inden evt. hjemgivelse mellem plejeforældrene og barnet

Workshop 3. Anbringelse af børn

Anbefalinger:

- Det skønnes at 1100 børn anbringes uden for hjemmet. Der er en venteliste. Deltagerne kan ikke acceptere at der er en venteliste for børn der skal anbringes, for børn fortjener langt bedre.
- Ifølge sagsbehandlingsloven skal socialforvaltningen i kommunen udarbejde en handlingsplan indenfor 14 efter barnets anbringelse, ofte bliver den ikke overholdt. (Det blev nævnt af deltagerne at ud af i alt 70 børn som vedkommende har passet er der kun udarbejdet én handlingsplan rettidigt.) Denne form for sagsbehandling må ændres, med det formål at alle er bekendt med anbringelsesproceduren.
- Kommunens sagsbehandlere har alt for mange sager de skal arbejde med. Man ser helst at anbringelsessager behandles mere ensartet.
- anbefaler at der ydes forebyggende indsats mod anbringelser udenfor hjemmet.
- Efterlyser indbyrdes opbakning til emnet. Ved anbringelser tættere samarbejde mellem institutioner og skoler.
- anbefaler familiekurser

Workshop 4. Den Gravide familie – Projekt tidlig indsats

Anbefalinger: Gruppe 1

- Analysere unges livssituation
- Gruppemøder blandt de sårbare gravide familier
- Samarbejde i behandler teamet
- Bedsteforældre som målgruppe 1) som presser for at få børnebørn 2) som ressourcer 3) debattere rollen som bedste
- Opsamling af livshistorie – finde ud alle ressource
- De unge mødes med omsorg for at skabe en tryk oase

- Faglige saglige holdninger hos professionelle.

Anbefalinger: Gruppe 2

- Ikke spare på økonomiske ressourcer
 - Projektet gøres permanent
 - Flere handlemuligheder
 - Oprettelse af sekretariat/videnscenter om tidlig indsats omsorgssvigt
- Uddannelse af ressourcepersoner
- opkvalificering af personalet
- -"Steder" til vurdering af forældre kompetence (for alle faggrupper) Opfølgning på behandlings-tilbud
- - Uddannet jordemoder, sundhedsplejersker i alle byer
- Ensartet retningslinier for vurdering af forældreevner

Anbefalinger: Gruppe 3

- Bolig politik skal tilgodesee den særlige belastede familie
- Fundamentet skal være i orden (mad, bolig, pasningsmulighed)
- Bedre udnyttelse af uddannede eller ressourcestærke personer, som har pædagogisk og psykologisk uddannelsesbaggrund.
- Spædbørnehjem

Workshop 5. Unge kriminelle

Anbefalinger fra grupperne:

- Div. rapporter og papirer skal følge barnet fra institution til institution f.eks. fra vuggestue til børnehave, fra børnehave til skole....osv.
- Det skal sikres, at barnet bliver stimuleret åndeligt .
- I enhver sag, som handler om et barn under 15 år, skal forældrene inddrages.
- De ældres viden og erfaringer kan sagtens udnyttes f.eks. ved at invitere dem til deltagelse i aktiviteter i daginstitutionerne
- Det er vigtigt, at man er opmærksom på det enkelte barns følelse af selvværd, hvis barnet mangler selvtillid, skal der aktivt arbejdes for, at opbygge denne. Det er for udbredt at nedgøre hinanden.
- Ophold på en Familiehøjskole skal kunne tilbydes, uanset hvor i landet man bor.
- Der skal oprettes en konto under titlen "Ressourcestærke familier". Formålet er, at der skal kunne gives tilskud til gode initiativer på børne- ungeområdet. Der skal være en årlig indsamling.
- Samarbejdet skal styrkes f.eks. kan de ældre inddrages i længerevarende koloniophold/ anbringelsesophold for problematiske børn og unge, væk fra byerne. Oftest er der respekt om de ældre og de kender til livet i naturen.
- Fiskere og fangere kan have større børn og unge med på deres ture som hjælpere. Det kan være en del af deres opdragelse og er godt for dem, der har brug for at få brugt kræfter.
- Rådgivningscenter for kommende (unge) forældre. Her skal der kunne hentes råd og vejledning i forhold til forælderrollen.
- De, som arbejder med forebyggelse skal være mere synlige.
- De professionelle, som arbejder med børn og unge med problemer bør have større forståelse for, at et barn/ung med problemer kan have megen vrede i sig, og at denne vrede nødvendigvis skal kanaliseres ud f.eks. ved at dyrke sportsaktiviteter

- Der bør udarbejdes et inspirationskatalog på forskellige arbejdsmetoder, for de som arbejder med denne gruppe børn og unge.
- Der er behov for statistikker. Disse kan blive gode arbejdsredskaber i forhold til målrettede indsatser både forebyggende, men også problemorienterede indsatser.
- Der skal etableres en skærmet institution for hårdt kriminelle unge(15-17 –årige).
- Der skal etableres en rådgivningsenhed for sagsbehandlere.
- Der skal være tættere samarbejde mellem institutioner som sundhedsvæsen, socialvæsen, daginstitution m.m., når der er tale om sager, hvor det er vanskeligt at etablere et ordentligt samarbejde med hjemmet, således at indsatsen bliver koordineret. I dag sætter tavshedspligten grænser.
- Der skal oprettes et chatroom på internettet, hvor man kan hente inspiration, diskutere, hente og give råd.
- Indgåelse af kontrakter med forældrene i de sager, hvor det kan være vanskeligt at fastholde dem til de aftaler, der indgås omkring deres børn.
- De budskab der kommer frem på konferencen, skal sikres kanaliseret til de rette ansvarlige.

Workshop nr. 6. Rettigheder i forhold til anbringelsen

Anbefalinger:

1. At IPN skal sørge for at de kommunale sagsbehandlere får kursus i børn & unge lovgivning/sagsbehandlingslov og om etiske regler.
2. At folkevalgte skal deltage i kurser.
3. At der mindskes modsatrettede regler, fx man taler om at sætte barnets behov i centrum, men at soc.forv. kan beslutte noget andet.

4. At der er mangel på fagpersoner til at foretage vurderinger, give råd og vejledning hvor de unge bedst kan anbringes.

5. At der uddannes sorgterapeuter eller andre samtalepersoner til børn, unge og familier i hver kommune.

Gruppe 2: Trine Chemnitz, Ove Lund, Clara Olsen, Hans Poulsen, Malene Poulsen.

Regler vedr. samtale/høring af børn sættes bed til 7 år. Kursus.

Vi mangler en Børneombudsmand i Grønland.

4 storkommuner, at der nedsættes en liste over bisidder, advokater i f.m. tvangsanbringelser.

Rettigheder for plejefamilier, med at kunne tage orlov fra job og ikke miste indtægt, ved dagpasningsproblemer for plejebarnet.

At etablere børnehuse til samtaler med uanbringelige unge. En model efter Atammik-metode.

God forvaltningsskik at svare breve ved henvendelser...

Gruppe 3: Louise Armkjær, Ann Andressen, Rebbe Jørgensen, Annette Broberg, Ellen S. Chemnitz.

Tilfreds med at afgørelser foregår i kommunen. Distance, professionalisme og kvalificering af personale.

At der skabes forståelse for at barnet har "helle" hos plejefamilien, at samkvem med familie foregår andre steder.

At der skabes en ensartet praksis i hele Grønland, at sagsbehandlere skal have kompetence til lovgivning og praksis.

At der skabes klare samarbejde mellem kommune, plejefamilier, institution og forældre.

At holde for øje at tvangsanbringelser sker med henblik på senere hjemgivelse. Med en bemærkning at der bør tages hensyn ved langvarige anbringelser.

☐ At stedet for aldersgrænse for vedr. samtaler med børn og plejeforældre, at der foretages en egnethedsvurdering.

Anbefalinger:

☐ Opkvalificering af sagsbehandlere skal være i fokus i flere år,

☐ At kommunerne skal aktivt søge familier til aflastning/pleje.

☐ Formidling af rettigheder til alle berørte.

Workshop 7. At være plejeforældre

1. At åbne muligheden for at blive adoptivforældre efter at have virket som plejeforældre de seneste 3 år ved lovgivningen.
2. Forberedelser 14 dage eller en måned før barnet flyttes/placeres. Ligesom man forbereder barnet til at vænne sig inden barnet starter på institutionen.
3. At man ikke bebyrder plejeforældrene økonomisk, f.eks. når plejebarnet bliver teenager, stiger pengeforbruget.

Anbefalinger:

1. Ensartet sagsbehandling over hele landet.
2. Et tæt samarbejde mellem kommunen og plejefamilierne de 3 første måneder.
3. Sikre familiens fortsat egnethed.
4. Sørge for at plejebørnene ikke lider skade, respektere børnene.
5. Klare handlingsplaner ved anbringelse.
6. Vilkår for forældre, undersøgelse af forholdene i hjemmet.
7. Kurser for plejeforældre.

Workshop 8. Rollen som fagperson i små samfund

Gruppe 1.

- Man beskæftiger sig kun med negative sider/positive sider bliver ikke debatteret
- Hvordan hjælper man ensomt beliggende fagpersoner
- Mangel af faglærte medarbejdere i byerne i yderdistrikterne/bygderne
- Regionel sagsbehandling
- Hvordan er man en sagsbehandler for mennesker, man kender?
- Inhabilitet / børn-forældre, hvem er klienten?
- Hvem beskytter barnet? Børnenes rettigheder m.m.
- Sociale medarbejdere skal være dygtige til deres fagområder.
- Opkvalificering af viden, f.eks. for bygdemedarbejderne
- Anerkendelse af medmennesker. Ændring af traditionerne.
- Uddannelse om ansvar fra fosterstadiet/oplysning og tværfagligt samarbejde iblandt de sociale medarbejdere
- Kendskab til lovgivningen for at være en god sagsbehandler og konkretisering og mod.
- Personlig oplysningskampagne
- Undervisning om børnenes rettigheder skal være obligatoriske i skolen.

Gruppe 2.

- Bedre muligheder i bygderne for alle faglærte medarbejder indenfor den sociale sektor
- Landsdækkende oplysningskampagne om brugen af psykologer

- Politiske målsætninger i byerne skal gælde for byggerne
- Kontinuerlig opkvalificering af familier rettet mod samtlige borgere (f. eks. Styrkelse mod skamfølelse, selvmedlidenhed og selvtilfredshed)
- Bedre muligheder for brugen af Internet for alle.

Gruppe 3

- Mere introduktion til unge håbefulde udefra kommende f.eks. dansker. Ved hjælp af retningslinjer overlappingsordning, så man undgår opfindelse af dybe tallerkner i de allerede eksisterende tiltag m.m.
- Tværkulturelt + sproget er en mangfoldighed der skal ses som en positiv ressource, der ønskes støttet politisk.
- Bedre integration af de udefra kommende.
- Mangfoldigheden skal accepteres hos alle udanset om man er dansker eller grønlandere.
- IDENTITET- KULTUR- SPROG= MANGFOLDIGHED

Workshop 9. Landsdækkende undersøgelse om børn og familiers trivsel

Grupperne har følgende anbefalinger:

- Det ønskes muligt, at kunne trække oplysninger ud af undersøgelsen, som går på de geografiske fordelinger i storkommunerne, byerne og byggerne.
- Følsomme oplysninger skal kunne formidles til de lokalt ansvarlige, uden offentliggørelse
- Problemerne skal synliggøres, så oplysningerne kan indgå i politikernes prioriteringer.
- Det ønskes oplyst hvilke henvendelsesmuligheder der er f.eks. med hensyn til sundhedsvæsenet, socialvæsenet
- En større inddragelse af ildsjæle og ressourcepersoner

- Bedre udnyttelse af allerede opnåede erfaringer
- Sammenhold af oplysninger fra undersøgelsen og børnenes trivselsundersøgelse. – i forventning om, at der kan være uoverensstemmelse mellem børnenes svar og mødrenes svar.
- Hvilke ressourcer har familien, som gør at den fungerer på trods af den er tyngt af problemer?

Workshop 10. Samtaler med børn – erfaringer som kontaktperson

Grupperne anbefaler:

- Skolesamtaler som forebyggelse skal godkendes af politikerne.
- Koordinatorer til alle skolerne.
- Arbejde ud fra den grønlandske Identitet.
- At man fra skoleledelsen fremhæver at samarbejdet med forældrene er nødvendigt det skal markeres synligt.
- Center for alle skolebørn i alle byer og bygder.
- Oplæring om voksenkontakt ved kriser.
- Børnehus hvor hjælpen er til stede, man undgå henvendelser forskellige steder.
- Tværfagligt samarbejde mellem Socialkontor, Sundhedsvæsen, Politiet, Skoler, Krisecentre.
- Børneloven tilpasses børnerettighederne.

Workshop 12. At komme over et misbrugsmønster

Gruppe 1

- Etablering af familiecentre

- Etablering af Børnecentre/Mobil sms for børn
- Oplæg til unge (klassens time i skolen)
- Objektive henvendelser til kommunen om sit eget barn, at man udelukkende snakker om barnet, og ikke prioriterer forældrenes problemer.

Rullestenseffekt fra kommune til kommune vidensdeling m.h.p. implementering

Gruppe 2

- Tidlig indsats for 0 – 6 år, som også kan ske i f.m. forældrenes behandling, børn bliver svigtet, kun den voksne bliver behandlet.
- Anbefalinger af forebyggelse af omsorgssvigt bl.a. gennem tidlig indsats, allerede i graviditeten – afvænnning til gravide
- Opfølgning af behandling efter det 6 uger lave klubber sammen med familien
- Tilbud daglige AA-møder d.v.s. flere gange om ugen
- Sikre at alle gravide kæreste/mand tilbydes behandling for alkohol/hash misbrug
- Optimal (samlet) behandling frem for alene 6 uger
- Brug flere unge som har været i misbrug, som foredragsholder, så de unge kan få indblik i, at man kan komme over et misbrug.

Workshop 13. Deltaget i familiehøjskole

Anbefalinger:

1. Løbende tilbud om familiehøjskole tilbud til familier.
2. Deltagelse af børn.
3. Højskole tilbud i hjembyen, også for bygdebefolkningen.

4. Modul opbygget tilbud til familier højskoler med særskilte temaer som: om at være familie, om at være forældre, om at man behandler børn og unges behov. Om misbrugsproblemer, om bearbejdning af ramte som er overgået krisesituationer.

5. Modul varighed af 14 dage til en måned.

6. Familie højskole med i finansloven / forhøjede tilskud

Workshop 14. Mønsterbryder – en fortælling fra det virkelige liv

Anbefalinger:

- Etablering af stedligt rådgivningscenter for børn og unge
- Børnehus med professionel stab socialrådgiver, psykolog og politiet, med speciel uddannelse
- Observation af stille børn på lige fod med urolige/uartige børn, i institutioner
- Ved samtlige humane uddannelser bør observation indgå i uddannelse
- Landsdækkende borgeroplysning og mere foredrag om emner som relaterer sig til omsorgssvigt
- Udbygge Ung til ung metode på skolerne, hvor kriseberedskab står til rådighed
- Tage pixi-bogen op, på børnehaverne mindst en gang 1 om måned, med back-up for krisehjælp
- Pas på, at vi ikke bliver til overbeskyttende samfund
- Plejefamilier skal have redskab til at kunne håndtere udsatte børn

Workshop 15. Behandling af seksuelt misbrugte børn

Anbefalinger

- Flere behandlingshjem i landet som det i Ummannaq, også spædbørnehjem med observationspladser
- Oplysning til resten af samfundet (skolen f.eks.) om at børnenes udvikling er sat langt tilbage pga omsorgssvigt.
- Udslusning – efterværn – i form af Børneby eller bokollektiv. Til anbragte børn, der fylder 18. Nogle vil skulle være der livslangt. Fortsat tilknytning til børnehjemmet med rådgivning.

- Anerkendelse af andre landes uddannelser – terapeut
- Seksualundervisning skal rumme "Min krop er min", følelser, grænser. Seksualundervisning obligatorisk i alle klasser.
- Samtaleperson/ressourceperson i folkeskolen
- Terapitilbud til plejebørn
- Faste kursustilbud til plejeforældre
- Tidlig indsats for den gravide familie – udbredes til alle
- Forebyggelsesudvalg/SSPK-samarbejdet styrkes.
- Pasningsgaranti i daginstitutioner
- Præventionsundervisning med real-care-dukke spredes til hele landet
- Modtagepligt. Ingen venteliste på anbringelser
- Neutralt børnesagkyndigt udvalg, der skal være høringspart ved alle hjemtagelser af børn
- Rejsehold til bistand lokalt, inkl. supervision af lokale
- Alle forebyggelsesfilm vises i KNR og udsendes efterfølgende på DVD
- Faglighed frem for politisk beslutning
- Det burde stå i lovgivningen at den anbragte, først skal kunne slippes når vedkommende har fået egen bolig
- Der burde etableres Special Mini-bo på baggrund af barnets behov eller handicap
- De succesrige døgninstitutioners arbejdsmetoder, burde spredes til andre døgninstitutioner.

Workshop 16. Arbejdet med familier i Familiecenter

Anbefalinger:

- Familiehøjskole, sund nærmiljø skal skabes og delvis finanseres fra det centrale myndigheder.
- De skal være en målsætning sammen med borgerne.
- Borgerne/brugerne skal serviceres ens.
- Det anvendte sprog er vigtigt
- lytte.
- Arbejde udefra klientens stærke sider.
- Samme sagsbehandlere/ ikke forskellige sagsbehandlere
- Familiesagsbehandlere skal mindst en gang om året efteruddanne sig
- Sagsbehandlere skal gennem efteruddannelse varetage kursusprogrammer og rådgive(supervision)
- Familieforebyggelse skal starte i familiehøjskolen.
- Den centrale statistiske database kan bruges som politisk beslutningsgrundlag.
- Familiebehandling kan evalueres i form af opfølgning (effekt mål)
- Ansvarsområder indenfor socialloven skal synliggøres således at alle ved hvor ansvaret er placeret. Hvis et ungt menneske stopper i skolen bliver det ikke registreret, det er omsorgsvigt! Det betyder at den unge går i stå i sit liv.

Workshop 17. Forsknings- og kulturelt baserede reformer

Anbefalinger:

1. Skolelovgivningen som ikke står i forordningen, reformer til skolerådgiver opgaverne, tilpasse skolerådgivning, ansue forholdene, skolerådgiveren skal pt. Rådgive 300 elever alene. Kan vi bruge Jens oplæg til noget?

2. Hvor meget er din deltagelse/ viden? om specielle klasser i den gode skole til autistiske børn, børn med ADHD og andre specielle klasser. Undervisningen af specielle klasser skal fornys som lærernes specielle.
3. Skal forordningen ændres i kraft af ny viden?
4. Ungdomskulturen er hovedsagligt baseret på computerbrug som i nogle tilfælde sætter spørgsmålstejn om, hvad livet skal bruges til? Man har som forældre svært ved at finde erstatning til brugen af computer. Det er ikke nok at give børn og unge trygge omgivelser, man skal også give dem ansvar. Filmen sætter nogen tanker i gang som: hvad skal vi give vores børn som pligter? Hvordan skal vi udforme børnenes fremtid?
5. Metoder til fordelingen af klasse hierarkiet mellem begavede mindre begavede og elever der giver videre, hvordan skal vi tackle situationen, man vil som forældre ikke videregive uheldige arv fra barndommen.
6. En forælder til en elev kom med et eksempel om at hendes barn er foran de andre i klassen, eleven må vente på de andre, og tit genlæse bogen vedkommende er færdigt med.
7. Skoleloven er ikke godt nok, den skal revurderes.
8. Den gamle undervisningsform er ældet.
9. Mange uddannelsesvalg er ikke tilsvarende for den uddannelsessøgende.
10. Der er mange der skal forbedres i skolerne, hvordan vil vi skabe en befolkning som er sunde og har selvtillid? hvad skal vi lære af de forgangne fejl? Hvordan vil vi tage skridtet i forhold til fremtiden?
11. Fokus på den ressource stærke familie på landsplan.

Workshop 18. Pædofilisager og seksuel misbrug – arbejdsmetode i Aasiaat

1. Etablering af Qammaavik ordningen i andre kommuner. Med hensyn til udgifterne skal man være opmærksom på ikke at overbelaste mindre kommuner og give dem mulighed samt tilskuddet gøre permanent.

2. Hjælpe klienterne ved brug af effektiv sagsbehandling indenfor følgende instanser socialforvaltningen, politiet, skolen og daginstitutionerne uden unødige barrierer.

Huske på de eksisterende f. eks. Ved udnyttelse af Qammaaviks erfaringer og formidle disse og inddrage disse i forskellige projekter, udenom fornyelserne, det er styrkerne der skal danne grundlaget.

Workshop 19. Arbejdet som miljøarbejder

Anbefalinger:

- Samarbejde med andre nødvendig, for miljøarbejderne alene kan ikke løfte opgaven man peger på mineinstitutioner som en mulighed, for der er ikke nok af dem pt. Her tænker man på MATU – Tugdlik lignende institutioner. For at løfte opgaven tænker man på at Fiskere, fåreholdere kan inddrages som mulighed og at de kan organiseres.
- Sagsbehandler faget skal tilpasses alt efter hvad man laver, lønnen skal tilpasses arbejdet.
- Man skal hente og bruge støtten af de ressourcer stærke familiers erfaringer.
- Man skal bruge den gamle tradition hvor man kommer hinanden ved.
- Miljøarbejdernes og Politi rapporter bør registreres.
- Man bør gøre mere brug af supervision.
- Man bør bruge miljøarbejderne i hele Landet.
- Man bør ligesom i andre Lande etablere et ungdomshus hvor unge med ligestille kan bruge hinanden til samtaler.
- Undersøgelse af børn og unges vilkår, den samme undersøgelse af familie vilkårene.
- Man skal udover almindelige plejefamilier og professionelle plejefamilier finder andre alternativer hos fisker familier og fåreholdere familier, de kan være med til at løfte opgaven.

Workshop 20. Forebyggelse centralt/lokalt

Gruppe 1:

- KANUKOKA arbejder videre med årsmøderne for forebyggelseskonsulenterne mhp. uddannelse og løbende udveksling af viden.
- Bane vej for bedre brug af erfarne folk i det lokale som supplement for forebyggelseskonsulenter.
- Opfordre INI A/S til at der skabes samarbejde langs kysten
- Kontinuitet i uddannelserne / opbygningen således ligner andre uddannelser, hvor alle kan søge ind.
- Der er brug for miljøarbejdere og hjemmehos'ere alle steder.

Gruppe 2:

- At der skabes mulighed for direkte henvendelser for børnefamilierne, som f.eks. rådgivningscentre og det er vigtigt at få informationer om behandlingsmulighederne. Her er tale om at skabe et sundt liv, når man har fået en sygdom, skal på slankekure, vil stoppe med at ryge, eller stoppe med at drikke m.m.
- At der etableres et behandlingscenter for børn og unge, hvis dette ikke kan lade sig gøre etablere et rejsehold.
- Når man opdager snifning, kan det være nødvendigt at blive inddraget som sagsbehandler
- Producere udsendelser ud fra børn og unges interesser, som f.eks. Qapuk.
- At bruge vellykkede og positive oplysningskampagner, da de negative kan have virkning på ens identitet. Gode oplysningskampagner
- At der ansættes forebyggelseskonsulenter snarest muligt i alle byer og bygder.
- Der er nødvendigt at der skabes muligheder for at overdrage noget ansvar til børn og unge.

- At der etableres samtaleformidling for folk, - det behøver ikke at være uddannede folk, vi mangler sådanne folk i Grønland.

Gruppe 3

- En forebyggelseskonsulent i hver by
- Væresteder for børn i INI's boliger. Oprettede i samarbejde med beboerforeninger/INI. Model: som i Narsaq
- Bingo og kortspil er tidrovere for børnene. Alle kommuner bør have bingo med i Børneungepolitikken.
- Unge plejebørn skal "hjælpes ud i livet" via efterværn/udslusning. Enkelte tilknyttes for livstid.
- Job/træningscenter – udslusningshjem for 18 årige plejebørn
- Sundhedscheck for børn før anbringelse (TB, andet)
- Forebyggende vaccine til plejeforældre
- Løbende oplysningskampagner om sex, også målrettet forældre og bedsteforældre

Workshop 21. Forsknings- og kulturbaserede reformer - læring

Der anbefales at der undersøges om forsknings- og kulturbaserede reformer kan anvendes ved arbejdet omkring familier og børn der har behov for støtte og hjælp. Arbejdet igangsættes centralt i samarbejde mellem Departementerne KIIIN & IPN.

Smidiggørelse af det tværfaglige samarbejde mellem instanserne er nødvendigt.

Workshop 22. Forsknings- og kulturbaserede reformer – læring

Anbefalinger efter gruppearbejde:

- Landsdækkende målsætninger for daginstitutionerne i Grønland mht. yngste, mellemste og ældste trin, og dertilhørende værktøjer.
- At Inerisaavik begynder at producere bøger som kan bruges på institutioner udover at den udarbejder vejledninger for skolerne, og at den begynder at udgive undervisningsbøger for børn.
- At man aftaler om årsplaner.
- Veluddannede pædagoger, og fortsat efteruddannelser
- Gør pædagog jobbet attraktivt.

Hvilken sagsbehandlingsform skal anvendes?

- Sammen med forældrene, forældrene bør være bevidste om deres ansvar, hvis ikke er det nødvendigt at rådgive og vejlede dem. Man skal ikke fratage forældrenes pligter – for det er forældrene der skal varetage opgaverne.
- Man introducerer nye metoder fra indhøstede erfaringer i forsøgsinstitutionerne til fornyelse for andre institutioner.

Kultur:

- Det er nødvendigt at understrege forældrenes ansvar. Der er for meget tolerance over bedsteforældrenes rolle som beslutningstagerne. Forældrene bør vide at de har ansvaret for børnene, bedsteforældrene bør videregive deres erfaringer og viden til den næste generation, deres kontakt til børnebørnene er gavnligt, men forældrenes ansvar skal ikke fratages.
- Kulturbevidstheden hos institutionspersonalet bør styrkes.
- Bygdebefolkningen kan sakke bagud, hvis man ikke giver input og støtter dem fra byerne.

Hvis vi skal skabe et helt barn skal værdierne være:

- Tryk familie

- Har respekt for medmennesker
- Kan formulere sig om egne følelser
- Selvbevidst

- Barnet kan udnytte Grønlands naturlige ressourcer
- Barnet kan selv skabe noget
- Barnet er lærevilligt
- Miljøet tilpasses barnet – herunder institutionsbygningerne
- Oplæsning
- Opdragelse uden yderligere skel på køn
- Stille minimumskrav til viden om kulturen
- Institutionerne har pædagogiske grundprincipper, ligesom man har det på skolerne.
- Bedre brug af de ældre på institutionerne og på skolerne, lade dem fortælle – ligesom bedstemor og bedstefar.

Ansvarsløshed:

- Forældrene bør give børnene større ansvar, hvor de selv kan klare sig, og hjælpe og støtte dem i ting, hvor de har brug for. Hvis man giver et barn et ansvar, som det ikke kan bære, vil det slippe det og lade det glide fra sig, derved vil barnet ikke lære at påtage sig ansvar.

Hvordan kan vi lære et barn om ansvarlighed?

- Ved at være rollemodel, give vejledning, forklare, lave aktiviteter med børn, give opmuntring.
- Voksne skal være opmærksom på deres sprogbrug.

Bygder:

Fabriksarbejdet ændrer livsstilen.

- Da børnene begyndte at komme på institutionerne ændredes bedsteforældrenes roller.

Workshop 23. Særlig støtte til gravide – Ilumio

Anbefalinger:

- Oprettelse af bosteder med støttemuligheder.
- Obligatorisk fag i folkeskolen: forebyggelse: skoleelever skal "lege" med dukke-babier (Ammassalik-metoden) også for døgninstitutionsanbragte.
- Obligatorisk fag i folkeskolen: store drenge/elever lærer dets konsekvenser ved at blive ung far (10 minutters sex – 18 års forsørgelse).
- Særligt fokus på graviditet blandt unge i bygder og/med information om uddannelse.
- Offentlig debat om hvilken forudsætninger der bør opstilles før end man får børn. (bolig, uddannelse..); at være forældre-parat.
- At arbejde mod uønskede graviditeter.